

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 510:A PLENARSESSION DEN 16–17 SEPTEMBER 2015

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Erfarenheter av småföretagsakter i Förenta staterna och EU: bästa praxis för innovativa åtgärder för små och medelstora företag

(yttrande på eget initiativ)

(2016/C 013/02)

Föredragande: Ullrich SCHRÖDER

Den 10 juli 2014 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande om

Erfarenheter av småföretagsakter i Förenta staterna och EU: bästa praxis för innovativa åtgärder för små och medelstora företag (yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 14 juli 2015.

Vid sin 510:e plenarsession den 16–17 september 2015 (sammanträdet den 16 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 207 röster för och sex nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

Det finns omkring 21 miljoner små och medelstora företag i EU som sysselsätter nästan 90 miljoner människor och genererar mer än 3 600 biljoner euro i mervärde. Uttryckt på ett annat sätt är 99 % av alla företag små och medelstora företag, som sysselsätter två av tre personer och genererar 58 % av mervärdet. Därför krävs det en kraftfull småföretagsakt.

EESK vill framföra följande rekommendationer avseende vissa viktiga rubriker när det gäller översynen av småföretagsakten i EU, baserade på erfarenheterna av det administrativa programmet för småföretag i Förenta staterna (som har samma förkortning men en helt annorlunda strategi).

1.1 Översynen av småföretagsakten är nödvändig

Europeiska kommissionen hade angett att den avsåg att offentliggöra en översyn under första halvåret 2015, men detta har nu skjutits upp. Eftersom det finns viktiga områden där förbättringar är möjliga (se nedan) förväntar sig de små och medelstora företagen en översyn efter hearingarna, och med hänsyn till de små och medelstora företagens centrala betydelse bör översynen offentliggöras så snart som möjligt.

1.2 Rättslig ställning och verkställande

Småföretagsakten måste uppgraderas och ges en mer bindande utformning, med en mer ambitiös strategi. Detta önskemål framfördes av EESK även 2008 och 2011, men kommissionen har inte omsatt det i praktiken.

Den bör omfatta fler rättsliga mekanismer där detta anses lämpligt, till exempel i fråga om upphandling, "tänk småskaligt först", konsekvensbedömningar och tester för små och medelstora företag. Detta bör tillämpas på både EU-nivå och medlemsstatsnivå, och kommer att inbegripa en mer central roll för Europaparlamentet och de nationella parlamenten. Principerna "tänk småskaligt först" och "bara en gång" måste ingå i EU-institutionernas interinstitutionella avtal om bättre lagstiftning.

1.3 Politisk ställning

I EU har småföretagsakten en svagare politisk ställning än i Förenta staterna. I syfte att stärka dess ställning i EU rekommenderar EESK följande:

- Ett särskilt årligt rådssammanträde (konkurrenskraft) om små och medelstora företag och småföretagsakten bör organiseras på EU-nivå, såsom EESK rekommenderade i sitt yttrande från 2011 ⁽¹⁾.
- Rådets högnivågrupp för konkurrenskraft och tillväxt bör granska framstegen när det gäller nationella åtgärder för genomförande av småföretagsaktens prioriteringar och överväga ytterligare åtgärder på EU-nivå. Resultaten bör vidarebefordras till det årliga rådssammanträdet (konkurrenskraft) om små och medelstora företag och småföretagsakten.
- Nätverket av europeiska representanter för små och medelstora företag bör uppgraderas genom att läggas på en högre nivå: deltagarna bör vara generaldirektörer vid finansministerierna. Detta skulle säkerställa en starkare och bättre samordning mellan EU och medlemsstaterna.

1.4 Styrning och effektivitet

1.4.1 Det bör upprättas en årlig EU-rapport om genomförandet av småföretagsakten, som också bör innehålla en uppgiftsbaserad rapport om kommissionens hantering av akten och de enskilda programmens funktion.

1.4.2 Europeiska revisionsrätten bör uppmuntras att offentliggöra regelbundna rapporter om hur de berörda programmen och åtgärderna för små och medelstora företag fungerar, på samma sätt som det externa organet Government Accountability Office gör i Förenta staterna beträffande den amerikanska småföretagsakten. Ett oberoende kontor inom kommissionen bör ta hand om den inre styrningen i linje med "Office of the Inspector General" i Förenta staternas "Small Business Administration (SBA)" (förvaltning till hjälp för de amerikanska små och medelstora företagen).

1.4.3 Småföretagsakten kommer inte att bli framgångsrik om man inte inrättar ett partnerskapsbaserat styre (med ekonomiska och sociala partner och offentliga och privata intressenter). Den rådgivande gruppen för småföretagsakten (se 4.3.4), som skulle ha inrättats 2011 men som aldrig kom till stånd, måste komma igång med sitt arbete och höras i fasen före beslutsfattandet.

1.4.4 Systemet med nationella och lokala genomförandeplaner för småföretagsakten (se 4.3.3) måste förbättras och kompletteras genom systematisk användning av resultattavlor.

Användning av mål

Det rekommenderas att man i större utsträckning använder indikativa mål för att öka de små och medelstora företagens deltagande i offentlig upphandling, och bindande mål avseende forskning och utveckling (på både EU-nivå och nationell nivå). Om man använder en sådan målinriktad mekanism bör nivåerna höjas med tiden.

Årlig konferens för småföretagsintressenter

Det finns mycket kunskap och erfarenhet om politik och program för små och medelstora företag i både Förenta staterna och EU, men det anordnas inte några strukturella och regelbundna diskussioner med berörda aktörer. Det skulle vara värdefullt att hålla en årlig konferens om detta, växelvis i Förenta staterna och EU, med utgångspunkt i goda exempel. Berörda aktörer på båda sidor Atlanten skulle delta i konferensen: politiker och myndigheter, nätverket av nationella representanter för små och medelstora företag och småföretagsorganisationer. På grund av småföretagarorganisationernas begränsade budgetar måste de få ersättning för sina kostnader för deltagande. Varje år skulle man, vid sidan av de allmänna diskussionerna, kunna behandla ett särskilt tema: finans, innovation, handel (inklusive det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar), kvinnors företagande etc.

⁽¹⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 51.

2. Inledning och yttrandets mål

2.1 Mål: Att jämföra de övergripande strategierna och insatserna för små och medelstora företag när det gäller de båda småföretagsstrategierna: Small Business Administration i Förenta staterna och EU:s småföretagsakt.

Den politiska miljön och företagsklimatet skiljer sig kraftigt åt mellan Förenta staterna och EU, och hos båda parter vidtas det en mängd åtgärder för små och medelstora företag på nationell och lokal nivå utöver småföretagsåtgärderna ⁽²⁾.

2.2 I slutsatserna i detta yttrande (se kapitel 1) jämförs därför inte de särskilda programmen i de båda småföretagsstrategierna, utan fokus ligger i stället på möjliga förbättringar av den juridiska och politiska ställningen, förvaltningen och användningen av mål för EU:s småföretagsakt.

3. Small Business Administration i Förenta staterna (SBA)

3.1 Förenta staternas Small Business Administration är ett oberoende federalt organ som ger federalt stöd till småföretag. Myndigheten inrättades av president Dwight D. Eisenhower år 1953, efter antagandet av den amerikanska småföretagsakten. SBA har i uppdrag att ge vägledning, bistå och skydda små och medelstora företags intressen. Dess budget 2013 var ungefär 1 miljard USD (oräknat budgeten för icke företagsrelaterad verksamhet). Vissa åtgärder är rättsligt bindande. SBA har kontor i varje delstat i Förenta staterna och har 1 000 lokala center. President Barack Obama har inkluderat SBA:s generaldirektör i sitt kabinett.

3.2 SBA har en komplex definition av ett litet företag som ett företag som i grund och botten har en oberoende ägare och som drivs och organiseras i vinstsyfte. Beroende på bransch, produkt eller tjänst baseras storleksstandarderna på antalet anställda eller på försäljningsvolymen. När det gäller antalet anställda varierar det högsta antalet från ungefär 100 till 1 500.

3.3 Översikt över SBA:s verksamhet och program ⁽³⁾

3.3.1 Finansiering: lån och riskkapital

3.3.1.1 SBA tillhandahåller garantier för små företag som inte kan få kredit på annat håll. I allmänhet utfärdas lånen av SBA:s partner (banker och andra finansiella institut) och garanteras av SBA.

Mikrolånprogrammet är inriktat på nya och nystartade företag på eftersatta marknader. Expresslån ska behandlas inom 36 timmar. Programmet för katastroflån erbjuder lån till små företag som drabbats av allmänna katastrofer inom 45 dagar.

3.3.1.2 Small Business Investment Company (SBIC) förstärker småföretagens tillgång till riskkapital.

3.3.2 Upphandlingsprogram för småföretag

3.3.2.1 Flera upphandlingsprogram ger småföretag (ägda av missgynnade personer eller i underutnyttjade områden) möjlighet att konkurrera enbart med liknande företag om viktiga federala kontrakt.

⁽²⁾ En bredare jämförelse av åtgärder för små och medelstora företag skulle bli för komplicerad för detta yttrande.

⁽³⁾ Detta är en bred översikt över intressanta verksamheter. Närmare detaljer finns på www.sba.gov eller i den amerikanska kongressens rapport "Small Business Administration, A Primer on Programmes" från 2013, som finns tillgänglig på www.crs.gov. Den federala myndigheten Government Accountability Office ger en översikt över SBA-programmen i rapporten GAO-12-819 "Entrepreneurial Assistance", som finns tillgänglig på www.gao.gov.

Årliga mål avseende det övergripande federala deltagandet fastställs för federala upphandlingskontrakt som tilldelas småföretag med differentierade underliggande mål för enskilda avdelningar och byråer. Det övergripande målet är nu minst 23 % av det totala värdet av de federala kontrakten med generalentreprenörer. I EU är det högre, 29 %, men detta omfattar även kontrakt med regionala och lokala myndigheter. Förenade staternas mål kan höjas i framtiden.

3.3.3 FoU-program: strategi för att öka små och medelstora företags deltagande genom höjda mål

3.3.3.1 Programmet för småföretags innovationsforskning (Small Business Innovation Research, SBIR) ökar små högteknologiska företags deltagande i federal FoU inom federala departement med en FoU-budget på minst 100 miljoner USD. En procentandel av deras FoU-budget måste användas för att involvera småföretag. Till en början var andelen 0,2 % 1983 och därefter har den höjts kontinuerligt, till 2,7 % 2013 (nytt mål på 3,2 % 2017).

3.3.3.2 Programmet för tekniköverföring för småföretag, (Small Business Technology Transfer, STTR) tillhandahåller finansiering för federal forskning som delas mellan ett småföretag och en icke vinstdrivande forskningsorganisation: 0,35 % 2013, vilket höjs till 0,45 % 2016.

3.3.4 Företagarutvecklingsprogram

Dessa tillhandahåller utbildning till småföretag på 1 000 center. Score förenar 50 oberoende icke-vinstdrivande organisationer med 13 000 frivilliga.

3.3.5 Office of International Trade

Detta kontor tillhandahåller exportstöd och dess verksamhet omfattar expresslån (inom 36 timmar) och bidrag till deltagande i mässor utomlands, dokumentation och audiovisuellt material.

3.3.6 Särskilda kontor

Office of the Inspector General: Detta kontor har i uppdrag att förbättra SBA:s förvaltning och effektivitet, bekämpa bedrägerier inom programmen samt granska befintliga lagar och lagförslag. Det är ett oberoende kontor inom SBA under ledning av generalinspektören.

Office of Advocacy: Detta kontor ska fungera som en oberoende röst för småföretag inom den federala administrationen. Kontorets uppgift är att främja politik som stöder småföretag genom att ingripa i federala myndigheternas tillsynsprocesser och utreda konsekvenserna av federala regleringar.

4. Utvecklingen i EU – från stadgan för småföretag till småföretagsakten ⁽⁴⁾

4.1 Europeiska stadgan för småföretag – 2000

EU:s ledare antog denna stadga 2000. Den var ett eget åtagande från medlemsstaterna om att förbättra företagsklimatet för småföretag i medlemsstaterna och på EU-nivå, men den var inte rättsligt bindande. Stadgan var särskilt avsedd för små företag med färre än 50 anställda.

4.2 EU:s småföretagsakt (SBA-EU) – 2008

4.2.1 Kommissionen undersökte Förenade staternas småföretagsstrategi och offentliggjorde sitt meddelande "Tänk småskaligt först – En 'Small Business Act' för Europa" 2008 ⁽⁵⁾, med en bredare målgrupp (små och medelstora företag med färre än 250 anställda).

Endast ett begränsat antal lagstiftningsförslag lades fram.

⁽⁴⁾ Nedan återfinns en sammanfattning av utvecklingen när det gäller småföretagsakten. För en mer detaljerad översikt, se det bakgrundsdokument som finns tillgängligt på EESK:s webbplats.

⁽⁵⁾ COM(2008) 394 final.

Huvuddelen av småföretagsakten rör en ny politisk ram som omfattar den befintliga företagspolitiken och utgår från stadgan för småföretag.

4.2.2 Tio principer för utformningen och genomförandet av politiken för små och medelstora företag på EU-nivå och på nationell nivå infördes med avseende på: företagsklimat, företagande, "tänk småskaligt först", offentlig upphandling, kortare betalningsperioder, en bättre inre marknad, färdigheter och innovation.

4.2.3 År 2008 föreslog EESK⁽⁶⁾ en mer ambitiös småföretagsakt, och hänvisar till Förenta staternas småföretagslag.

4.2.4 Kommitténs viktigaste rekommendationer gällde bland annat följande:

- Inför ett rättsligt tvingande instrument för tillämpningen av principen om att tänka småskaligt först.
- Inrätta en förvaltningskommitté för småföretagsakten, med företrädare från medlemsstaterna och europeiska näringslivsorganisationer.
- Utse en nationell representant för små och medelstora företag i varje medlemsstat.

Tyvärr har kommissionen inte omsatt de första två rekommendationerna i praktiken.

4.3 Översyn av EU:s småföretagsakt (2011)

4.3.1 År 2011 publicerade kommissionen sitt meddelande "Översyn av småföretagsakten för Europa"⁽⁷⁾. Kommissionen drog slutsatsen att det görs framsteg, men att mer behöver göras.

4.3.2 När det gäller utvecklingen i medlemsstaterna är kommissionen mindre positiv på följande områden:

- Framstegen med att minska de administrativa bördorna och att införa nationella test för små och medelstora företag.
- Främjandet av en europeisk kodex för bästa praxis.
- Förenklingen av konkursförfaranden.

4.3.3 I översynen av småföretagsakten föreslås åtgärder för att möta den ekonomiska krisen på följande områden: regler, finansiering, marknadstillträde, företagande, skapandet av arbetstillfällen och inkluderande tillväxt (inklusive kvinnors företagande och ett initiativ för socialt företagande).

4.3.4 Bland förslagen till strategiska förbättringar ingår starkare styrning:

- Kommissionen kommer att fortsätta att offentliggöra allmänna årsrapporter om de enskilda medlemsstaterna i enlighet med Europa 2020-strategin, bland annat om utvecklingen när det gäller småföretagsakten.
- Den rådgivande gruppen för småföretagsakten (se punkt 4.3.4) skulle ha inrättats 2011, men kom aldrig till stånd. Den måste komma igång med sitt arbete och höras i fasen före beslutsfattandet.
- Ett nätverk av representanter för små och medelstora företag ("SME Envoy Network") har inrättats, med företrädare för kommissionen och nationella representanter för små och medelstora företag. Detta nätverk bör skapa en direkt förbindelse mellan kommissionen, nationella förvaltningar och nationella näringslivsorganisationer.
- Det bör upprättas nationella genomförandeplaner för småföretagsakten och dessa bör backas upp av en stark övervakningsmekanism och samordnas med näringslivsorganisationer. (EESK beklagar emellertid att detta inte genomförs så effektivt som möjligt.)

4.3.5 År 2011 erinrade EESK⁽⁸⁾ om att det har tagits större hänsyn till små och medelstora företag.

Kommitténs viktigaste slutsatser gällde bland annat följande:

- Kommittén anser att småföretagsakten bör ha en mer bindande form.
- Småföretagsakten kommer inte att bli framgångsrik om man inte inrättar ett partnerskapsbaserat styre (med ekonomiska och sociala partner och offentliga och privata intressenter).

⁽⁶⁾ EUT C 182, 4.8.2009, s. 30.

⁽⁷⁾ KOM(2011) 78 slutlig.

⁽⁸⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 51.

- Den avgörande roll som mellanledsorganisationer från den offentliga och privata sektorn spelar när det gäller att tillhandahålla skräddarsydda tjänster uppmärksammas inte tillräckligt mycket.
- EESK uppmanar rådet att varje år anordna ett särskilt rådssammanträde (konkurrenskraft) om små och medelstora företag, mikroföretag och småföretagsakten.

EESK beklagar att kommissionen inte har omsatt dessa rekommendationer i praktiken.

4.4 **Offentligt samråd om småföretagsakten – 2014**

4.4.1 I september 2014 inledde kommissionen ett samråd om översynen av småföretagsakten, "En stark EU-politik för små och medelstora företag 2015–2020".

4.4.2 Kommissionen konstaterar att småföretagsakten inte har tillämpats fullt ut i många medlemsstater.

De föreslagna prioriterade områdena är följande:

- Minskning av de administrativa bördorna.
- Tillgång till finansiering och marknader.
- Entreprenörs- och innovationspotential.
- Förstärkt kompetensutveckling (ny).

4.4.3 I april 2015 offentliggjorde kommissionen en rapport om resultaten. Ett förslag till en reviderad småföretagsakt skulle enligt den ursprungliga planeringen läggas fram under det första halvåret 2015, men har nu skjutits upp till 2016. Europeiska branschorganisationer har uttryckt sin besvikelse över denna senareläggning och har krävt att åtgärder ska vidtas under 2015.

Bryssel den 16 september 2015.

Henri MALOSSE
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*
